

**PARAULES DEL RECTOR A
L'ACTE ACADÈMIC DE GRADUACIÓ DE
LA UNIVERSITAT POMPEU FABRA: PROMOCIÓ DEL 2011**

Benvolguts graduats,
Benvolgudes graduades,

Salutacions,

Avui és, pels graduats de la UPF i també per les seves famílies, un dia de joia. Graduar-se a una universitat és un motiu de legítim orgull. Sereu per sempre *alumni* de la UPF. Com sou d'algun lloc del món, d'una família determinada, així sou també d'aquesta universitat. I recordareu amb nostàlgia, ja comenceu a tenir-ne ara que només fa uns pocs mesos, les amistats que heu fet, els enamoraments, les nits fins tard a la biblioteca del Dipòsit de les Aigües, la frase clarificadora d'un professor, la

pregunta desvetlladora d'algun company, el suport dels vostres pares quan estàveu per defallir.

Us gradueu com a membres del que es comença a anomenar la *generació C*, una generació de persones ja nascudes a l'era digital que canviarà la forma d'entendre les relacions entre els éssers humans, el treball, la manera de comunicar-se. Sou la generació *C*, amb *c* de 'connectar', 'comunicar' i 'canviar'. De vosaltres depèn la textura de les coses que el futur ens ha de dur. S'ha dit (R. Friedrich, M. Le Merle, M. Peterson, A. Koster, 'The Rise of Generation C. Implications for the World of 2020'. *Booz & Company*) que d'aquí al 2020 hi haurà sis períodes amb noms tan suggerents como : *Working Nomads*, *'On' Life*, *Smart Cloud*, *Sensor Economy*, *Internet of Things*, *Semantic Networks*.

Es veritat, a la vegada, que us gradueu enmig d'una crisi econòmica profunda i llarga, pel que sembla. Una crisi de la qual el vostre talent i el vostre esforç ens han d'ajudar a sortir-ne i així espantar el mal averany que diu que vosaltres sou la primera generació, en molt de temps, que viurà pitjor que els seus pares. No us resigneu a aquesta predicció, el futur no està determinat. Vosaltres, la generació *C*, podeu canviar-lo.

No és aquest el lloc per tractar d'establir quines són les causes que han generat aquesta crisi. A les universitats hi ha molta gent analitzant-ho, a la UPF hi ha molts professors que tenen coses a dir, i molt significatives, al respecte. No obstant, sí que tothom sembla està d'acord en què aquesta ha estat i és una crisi de *confiança*. Una crisi de confiança dels creditors envers els deutors, de les empreses i els particulars envers les

entitats financeres, de les entitats financeres envers les agències de qualificació, dels governs envers les entitats financeres i les agències, dels governs entre ells, dels governs envers les institucions internacionals, dels inversos en els mercats envers els governs i envers els deutors, empreses i particulars. Un immens llençol de desconfiança que, molt ràpidament, com una taca d'oli, s'ha anat apoderant de les nostres ments i dels nostres cors. Les institucions de la Unió Europea que, per a tants de nosaltres havien estat un motiu d'esperança i de confiança en un futur de benestar amb les llibertats democràtiques, susciten ara cansament i frustració.

I, podríem preguntar-nos, com es genera la confiança? És una pregunta difícil amb una resposta que no cap en un discurs del Rector als graduats. Una resposta plena de matisos que requereix subtileza i cooperació de molts àmbits del coneixement: l'economia i la psicologia, la ciència política i la neurociència, el dret i la biologia evolutiva, les tecnologies de la informació i la història, les ciències de la comunicació i la literatura i, finalment, la filosofia. Molts de vosaltres sabeu que el meu àmbit acadèmic és la filosofia del dret, però això vull assajar ara una contribució filosòfica a la generació de confiança.

Perquè hi hagi confiança en una societat humana, cal que els humans hagin inscrit al seu comportament, a les seves pràctiques socials, de manera estable alguns principis bàsics. Alguns principis morals que guien el comportament de les persones i sense els quals no és possible el bé comú, no és possible generar un espai públic, un espai de tots, on totes les persones es reconeixen unes a altres com a iguals. I, de quins principis

estem parlant? Doncs bé, podem esmentar-ne tres que són tan antics com el pensament humà, però que foren teoritzats per diversos filòsofs a través dels segles. Foren molt pensats i perfilats pels teòrics que estan a la base de les societats liberals i democràtiques del passat, com a principis que podien ajudar a sortir de l'Antic Règim. Em refereixo a *No danyar els altres, dir la veritat i complir les promeses*. Podem dir-ho en llatí (com ho deien en el llindar de l'era contemporània aquests autors) *Alterum non laedere, verum dicere, pacta et promissa sunt servanda*.

Durant els anys previs a aquesta crisi econòmica vam viure un relaxament extrem d'aquest principis. Es va deixar que alguns desaprensius danyessin moltes persones, basta pensar a l'extensió de les pràctiques –privades i públiques- clarament corruptes. Aquells que tenen com a objectiu dir la veritat precisament per generar confiança en els mercats: les agències de qualificació, els auditors, massa a sovint van mentir deliberadament i van enganyar així generant falsa confiança, fent que donéssim suport a qui no la mereixia.

Us contaré com justificava el deure de complir les promeses un jurista alemany que va viure entre 1632 i 1694, Samuel Pufendorf i que fou el primer en ocupar una càtedra universitària de la meva matèria, llavors anomenada *Dret Natural*, a la Universitat de Heidelberg i després a la Universitat de Lund. Pufendorf deia que quan prometem alguna cosa a algú: anar a sopar amb ell diumenge a la nit, dur-lo al Camp Nou a veure el Barça, lliurar-li una casa determinada dintre d'un mes, pagar-li determinada quantitat de diners, en realitat el que fem és donar-li a ell un tros, una part, del nostre futur. És una alienació de la nostra llibertat

futura, *alienatio particulae libertatis* deia ell, i d'aquesta manera si no complíssim la promesa l'estariem desposseint d'alguna cosa que és seva. Prometre, era per Pufendorf, alienar un bocí del nostre futur.

Si ho haguéssim tingut en compte no haurien ocorregut algunes coses que han ocorregut al món occidental aquests darrers anys. La cobdícia sense límits va relaxar el seguiment dels nostres principis, tothom va creure que podia fer una mica de mal, mentir una mica i que podia incomplir la seva paraula una mica, que ningú no se n'adonaria. I va arribar un moment que, com una castell de cartes, tot es va ensorrar.

Vosaltres, la generació C, heu de reconstruir l'edifici de dalt a baix. Potser no és mal moment aquest perquè és un moment de canvi. I atorgarem les promeses digitalment, les nostres veritats estaran guardades a algun núvol d'aquests i el mal es farà a sovint a través de les xarxes socials d'Internet. Però a l'era dels *smarts clouds* i de les *semantic networks* seguirem necessitant per generar la confiança persones que no facin mal a ningú, que diguin la veritat i que compleixin les promeses. Persones com les que maldem per formar a la UPF.

Moltes gràcies.